

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ДОКТРИНІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ніколаско А.І., здобувач, інститут економіки промисловості НАН України

Постановка проблеми. На сучасному етапі глобалізації світової економіки проблеми забезпечення та підвищення рівня інноваційної активності національної економіки набуває особливої ваги. Стає очевидним, що відкритий доступ глобальних корпорацій до внутрішніх ринків істотно посилює конкуренцію між вітчизняними товаровиробниками і змушує їх до практичної дії в модернізації економіки країни. Тому для більшості частини українських підприємств ця проблема залишається досить актуальною.

У цьому контексті виникає питання: яким чином держава може забезпечити свою конкурентоздатність, щоб з найбільшою ефективністю використати переваги міжнародного поділу праці, враховуючи те, що під впливом глобалізації конкуренція безперервно модифікується, трансформуючись в нові форми. За таких умов більше переваг мають розвинені країни, перед якими відкривається ширший економічний простір з єдиними стандартами введення господарської діяльності.

Метою статті є визначення ролі інноваційної політики в економічному зростанні країни.

Виклад основного матеріалу. Нові концептуальні підходи конкурентоспроможності викликані інноваційним розвитком як в окремих галузях, так і в цілому економіці країни, запровадженням інноваційної моделі та залучення інвестиційних потоків капіталу.

Саме структурні інноваційні перебудови національних господарств і перетворення інновацій в головну потужну силу економічного зростання в розвинених країнах сприяли переходу цих країн від індустріального до постіндустріального суспільства. Домінантним виробничим ресурсом постіндустріального соціуму є інформація та знання. Наукові розробки, рівень освіти, професіоналізм, інтелектуальний характер праці стає головним пріоритетом розвитку інноваційної економіки.

Як зазначав відомий американський соціолог і публіцист, автор і засновник теорії «Постіндустріального суспільства» Д. Белл: «Постіндустріальне суспільство передбачає виникнення інтелектуального класу, представники якого на політичному рівні виступають як консультанти, експерти або технократи» [1].

Тобто центральною ознакою «постіндустріального суспільства», за Д.Беллом, є планування науки, наукових знань, які перетворюються в кінцевий продукт споживання та послуги.

Таким чином, розглядаючи економіку країн, що розвиваються слід наголосити на тому, що процеси глобалізації сприяють їм в обміні у виробничій і науково-технологічній сферах, стимулюючи тим самим розвиток національних економік.

Оскільки Україна обрала інноваційний шлях розвитку, то формування і реалізація цієї моделі, а також розробка відповідних стимулів по їх запровадженню на сьогоднішній день можна вважати однією із основних задач державної економічної політики. В першу чергу це вимагає реалізації цілеспрямованих заходів з трансформації структури державного та регіонального управління в сфері взаємодії з економічними суб'єктами й науковими установами. Проте в силу як політичних, так і економічних обставин на сучасному етапі структурний розвиток економіки України не повною мірою відповідає сучасним загальносвітовим тенденціям. Зокрема, економіку значної частини регіонів сьогодні визначають лише декілька галузей, які в більшості є сировинно-видобувними, або виробляють низько технологічну продукцію.

Слід зазначити, що, перебуваючи на цій сировинно-видобувній стадії, економіка залишається надто вразливою в глобальних процесах, що швидко змінюються. Особливої гостроти в цьому контексті набувають виникаючі економічні кризи.

У сучасному світовому господарстві локальні кризи здатні швидко розповсюджуватись на інші держави та регіони світу, порушуючи рівновагу торгівлі й інвестиційним потоком, дестабілізуючи виробничі процеси і, в кінцевому рахунку, провокуючи глобальні кризи. Ступінь впливу останніх на ті чи інші країни визначається масштабами їх залучення в світогосподарські відносини, характером і моделлю їх соціально-економічного розвитку і, безумовно, ефективністю національної інноваційної політики.

Доказом цього стала економічна криза 2008 року, яка спричинила падіння економіки України. Маючи продукцію з низькою доданою вартістю, а також обмежений експортний потенціал не витривав конкурентоспроможності. Напередодні кризи частка сировинної продукції в структурі вітчизняної промисловості становила 70% проти 14,6% товарів інвестиційного призначення. Тому, саме під час кризи 2008-2009ррр. експорт України скоротився на 40,7%, зокрема: чорних металів на 55,3%, виробів з чорних металів – 44,9%, енергетичних металів – 48,1%, добрив – 57,3%, продуктів хімічної промисловості на 57,1% [2]. Водночас у структурі імпорту значну частину становлять енергоносії, зокрема споживання газу, що посилює залежність України від інших країн.

Енергоємність ВВП України, як зазначено в «Енергетичній стратегії України на період до 2030 року», у 2,6 рази перевищує середньосвітові показники [3]. Це свідчить про те, що Україна досі виробляє надто енерго- та ресурсовитратну продукцію та значну кількість обсягів відходів. До нині бюджетоутворюючими залишаються ресурсовидобувні галузі, хімія та металургія, продукція яких припадає переважно (близько 52%) на третій технологічний уклад. Зношеність основних фондів у цих галузях перевищує 60-70% [4].

Продовжує викликати тривогу і той факт, що в організації інноваційної моделі розвитку наш товаровиробник як і раніше тяжіє не до інноваційного, а більшою мірою до традиційного потенціалу виробництва. На сьогодні переважна частка робітників промислових підприємств (51%) працюють на підприємствах четвертого технологічного укладу; суттєва (44%) – на підприємствах третього технологічного укладу; і лише 5% робітників реалізують технології п'ятого технологічного укладу. Звісно, що така промислова інфраструктура не відповідає сучасному економічному розвитку [5, 6].

Стає очевидним, що в основі сучасної концепції розвитку економіки України має бути інноваційна модель розвитку, імперативом якої є всебічно спрямовані зусилля на ефективність наукової діяльності, оновлення технологічної бази та диверсифікації підприємства.

Нині серед 500 найбільших компаній світу понад 90% мають різноспрямовані виробництва, що є природним наслідком реалізації стратегії економічної диверсифікації. Таку стратегію можна сьогодні застосовувати деяким підприємствам Кіровоградщини, які відповідають цим критеріям. Для цього необхідна відповідність, у першу чергу це привабливість галузі, з точки зору рентабельності й можливості розвитку; стабільний фінансовий стан та місце підприємства в галузі на момент диверсифікації; асоціативні зв'язки між профілем підприємства та потребами галузі, куди воно диверсифікує свою діяльність; створення замкнених виробничих циклів, оперативне та адекватне реагування на зміну потреб і переваг споживачів та ін.

При цьому у розробці механізмів розвитку внутрішнього ринку маємо керуватися імперативом підвищення якісних параметрів споживання. Нині структура та характер споживання на внутрішньому ринку України відповідає низькому технологічному укладу, що не дозволяє створити умови для нагромадження інвестиційного потенціалу, підвищення рівня технологічності. Основу споживання в Україні становить продукція сільського господарства та харчової промисловості, на які припадає 26,7% загального споживання; на продукцію енергетичної промисловості – 18,8%; і лише 11,5% припадає на продукцію машинобудування.

Разом з тим в інноваційній політиці докладено чимало зусиль направлених на розвиток високотехнологічних виробництв. Зокрема, в цьому контексті набули чинності більше десяти законодавчих актів та близько 50 нормативно-правових урядових постанов, майже сотню різноманітних відомчих та галузевих документів, які регламентують інноваційну діяльність. Проте, деякі із них носили декларативний характер. І лише останні передумови зробили якісні кроки в цій сфері.

Заслугове на увагу Послання президента України до Верховної Ради України «Модернізація України – наш стратегічний вибір» [7], а також Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011р. №389 «Програма розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Україні». У цих документах визначаються пріоритетні напрямки освітньої та науково-технічної діяльності з метою залучення значних інвестиційних ресурсів для реалізації наукоємних і конкурентоздатних проектів [8].

Завдяки цілеспрямованій політиці очевидними є позитивні результати. Так, за розрахунками глобального індексу конкурентоспроможності (ГІК), підготовленими Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) в інноваційній сфері, експерти відзначили стабілізацію за складовою «Підтримка урядом розвитку передових технологій» після її значного падіння: на 31 пункт у ГІК 2009/2010 та на 27 пунктів у ГІК 2010/2011 [9].

Згідно з оцінками Центру соціально-економічних досліджень CASE України, рейтинг глобальної конкурентоспроможності України повернувся на рівень до кризових 2007-2008 років, набравши ті ж 4,1 бала, що 2008 року. На думку експертів Центру, це свідчить про те, що вплив кризи 2008-2009 років загалом подолано. Дослідники CASE зазначають, що в галузі державної політики покращення відбулися здебільшого за рахунок поліпшення макроекономічних показників: дефіциту бюджету та інфляції. Україні після падіння протягом двох попередніх років на 17 пунктів, у рейтингу ГІК 2011/2012 вдалося «відвоювати» 7 пунктів і зміститися з 89 (серед 139 країн у рейтингу ГІК 2010/2011) до 82 місця (серед 142 країн).

Слід також відзначити, що за підсумками рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу 2013» (Doing Business 2013) (табл. 1.) Україна не тільки покращила свої позиції на 15 пунктів (до 137 місця із 185 країн), а й увійшла до списку із 23 країн світу-найбільших реформаторів умов ведення бізнесу у 2011-2012 роках, які оцінює даний рейтинг.

Україна також увійшла до списку країн-лідерів зростання в рейтингу серед країн СНД поряд із Вірменією (+18 позицій до 32 місця), і на 9 позицій скоротила своє відставання від Росії, яка зайняла 112 місце у рейтингу Doing Business 2013.

Таблиця 1.

Зміна складових індексу «Умови ведення бізнесу»				
Назва складових (субіндексів) індексу «Умови ведення бізнесу 2013»	2012	2013	Зміна 2013 до 2012	Тенденція ↑ ↓
Започаткування бізнесу	116	50	66	↑
Ресстрація власності	168	149	19	↑
Сплата податків	183	165	18	↑
Підключення до мережі електропостачання	170	166	4	↑
Виконання зобов'язань по контракту	44	42	2	↑
Банкрутство	158	157	1	↑
Отримання кредитів	23	23	0	=

В умовах глобалізації економіки, а також переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку, істотно зростає роль регіонального інноваційного потенціалу як найважливішого фактора в забезпеченні економічного зростання країни. Тому оцінюючи виробничо-інноваційний потенціал Кіровоградської області як впорядковану сукупність ресурсів, що забезпечують здійснення інноваційної діяльності, слід виокремити та проаналізувати розвиток найбільш важливих його складових.

Кіровоградщина стала пілотним регіоном у рамках Національних проектів:

«Нове життя». У рамках зазначеного проекту в області відкрито перший в Україні перинатальний центр.

«Чисте місто». Проектна пропозиція «Будівництво у м. Кіровограді сучасного комплексу з переробки твердих побутових відходів». За даною пропозицією підписано протокол про наміри між Держінвестпроектом і Кіровоградською міською радою. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2012 року №695-р затверджено попереднє техніко-економічне обґрунтування проекту.

Загалом у рамках обласної програми «Центральний регіон - 2015» у 2012 році реалізовано 159 інвестиційних проектів загальною вартістю 2 728, 7 млн. грн.

Як результат, у 2012 році в економіку області іноземними компаніями вкладено 35,3 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу).

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених з початку інвестування в економіку області станом на 31 грудня 2012 року (з урахуванням курсової різниці), становив 103,7 млн. дол. США та збільшився на 43,2 відсотка порівняно з початком 2012 року. У розрахунку на одну особу він склав 104,5 дол. США (рис. 1.).

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млн. дол. США

За темпами росту іноземних інвестицій у 2012 році область посіла третє місце серед регіонів України. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності (рис. 2.). На підприємствах промисловості зосереджено 42,0% загального обсягу прямих інвестицій в область.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

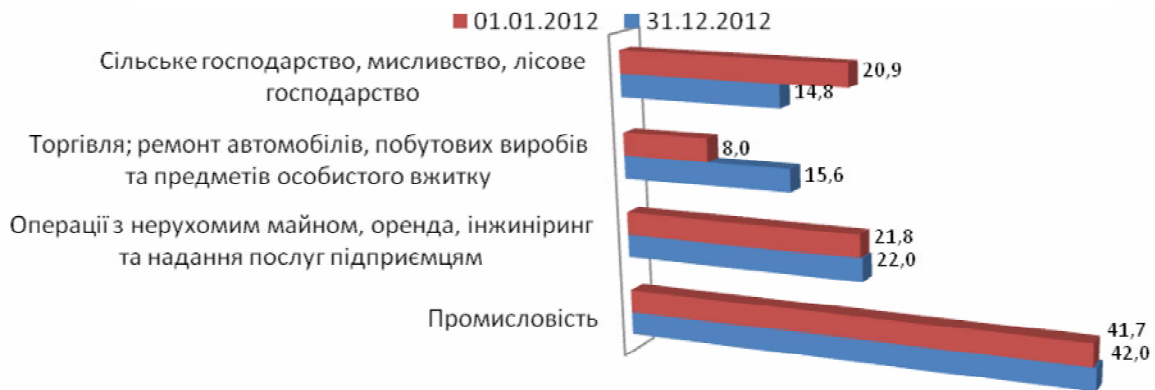

Рис. 2. Розподіл прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) за основними видами економічної діяльності (у % до загального обсягу)

Найбільші обсяги інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості – 43,5 млн. дол. (42 відсотки загального обсягу інвестицій), організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям – 22,8 млн. дол. (22 відсотки), підприємствах торгівлі; ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – 16,2 млн. дол. (15,6 відсотків), сільського господарства, мисливства, лісового господарства – 15,4 млн. дол. (14,8 відсотків).

Інвестори 31 країни світу вклали капітал в економіку області. Серед них провідні партнери: Кіпр – 28,8 млн. дол., Велика Британія – 25,2 млн. дол., Нідерланди – 19,5 млн. дол., Російська Федерація - 10,9 млн. дол. На ці країни припадало 81,4% загального обсягу прямих іноземних інвестицій.

У порівнянні з 2011р. в 2012 р. Кіровоградська область значно покращила свої результати за факторами розвитку та інноваціями, піднявшись з 18-го на 13-е місце в рейтингу 27 регіонів України.

Порівняно з 2011 роком область поліпшила абсолютні значення з більшості складових конкурентоспроможності. Підвищення загального індексу конкурентоспроможності області відбулося переважно завдяки значному покращенню оцінок за інституціями, з технологічної готовності та інновацій.

Найвищі бали Кіровоградська область отримала за якість інституцій (6-е місце) і рівень розвитку бізнесу (9-е місце). Однак, регіон програє іншим областям за оцінками охорони здоров'я і початкової освіти (27-е місце), а також за рівнем розвитку фінансового ринку (26-е місце).

Кіровоградський регіон значно покращив свої позиції за інституціями, піднявшись з 16-го на 6-е місце у національному рейтингу. Це відповідає результатам середини глобального рейтингу – 67-му місцю. За минулий рік регіон поліпшив результати та є одним із лідерів за оцінками показників нецільового використання бюджетних коштів (7-е місце, зростання на 7 позицій), тиск адміністративного регулювання (5-е місце, зростання на 13 позицій). За цими показниками область займає порівняно непогані 45-е і 59-е місця у світовому рейтингу.

Область увійшла до топ-10 національного рейтингу за рівнем розвитку бізнесу (9-е місце), що пояснюється великою кількістю місцевих постачальників (9-е місце), а також значним зростанням оцінки ширини ланцюжка доданої вартості (10-е місце, зростання на 9 позицій).

Область у 2012 р. не піднялася вище в рейтингу і за складовою вищої освіти та профпідготовки (27-е місце). Дуже низькими є оцінки доступу до Інтернету в навчальних закладах (26-е місце), з якості шкіл менеджменту (26-е місце) та якості системи освіти (26-е місце).

Тим часом область зберігає високі позиції з доступності (4-е місце) і наявності (15-е місце) фінансових послуг. Оцінки за останніми двома показниками відповідають рівню 61-го місця у світі.

Разом з тим, процеси глобалізації, що посилюються, сприяють обміну досягненнями у виробничій і науково-технологічній сферах, підвищуючи конкурентоспроможність, тим самим стимулюючи розвиток національних економік.

Конкурентоспроможні економіки сприяють підвищенню продуктивності, що дає змогу підтримувати високий рівень доходів і забезпечує наявність необхідних механізмів задля досягнення стійких економічних результатів.

Продуктивність і конкурентоспроможність визначаються багатьма детермінантами. Упродовж багатьох століть економісти намагалися віднайти й зрозуміти чинники, пов'язані із цим процесом. Унаслідок цього виникли різноманітні теорії: від концепції спеціалізації і розподілу праці, розробленої А. Смітом, до пріоритетності інвестицій у фізичний капітал та інфраструктуру в економістів неокласичної школи. Останні сучасні теорії вивчають інші механізми, наприклад, освіту та навчання, технологічний прогрес, макроекономічну стабільність, високий рівень державного управління, розвиненість бізнесу та ринкову ефективність. І хоча усі зазначені фактори є важливими для конкурентоспроможності й економічного зростання, вони не виключають один одного.

Тому, як свідчить аналіз багатьох досліджень, більшість підприємств в інноваційній діяльності стикаються як з економічними, так і технічними труднощами. До найбільш вагомих економічних чинників слід віднести наступні: високий економічний ризик і вартість нововведень, що зменшує рівень попиту серед споживачів на інноваційну продукцію; недостатня фінансова державна підтримка, а також тривалі терміни окупності капіталовкладень в інновації. Що стосується факторів виробничого характеру, вони позиціонуються в наступному: через низький власний капітал, більшість підприємств не готові освоювати науково-технічні досягнення; недостатній рівень кваліфікації обмежує доступ до інформації про нові технології та ринки збуту.

Необхідно зазначити, що інновації потребують певної базової підготовки і значного потенціалу. Так, М.Портер зазначає, що розвиток країни відбувається на основі використання попереднього досвіду, і на інноваційній стадії держава має накопичений висококваліфікований капітал та проводить активну політику розвитку науково-дослідної та дослідно-конструкторської роботи (НДДКР) [10]. Тобто лише постійна та систематична інноваційна діяльність забезпечує підприємству ефективність і довгострокове існування. Очевидним є те, що вирішення проблем активізації інноваційної діяльності підприємств – головна запорука забезпечення перемоги в конкурентній боротьбі. Безумовно, в цьому контексті необхідно враховувати такі чинники, як існування ресурсного, технологічного, технічного та інтелектуального потенціалу, який формує інформаційне суспільство.

Адже інформаційна та економічна відкритість, а також значна залежність країн-сусідів одна від одної сприяли поширенню більш демократичних і ліберальних поглядів, відносин, відповідних міжнародних стандартів ведення бізнесу, ділових переговорів, форм співпраці тощо. Будь-який інвестор може знайти потрібну для нього інформацію щодо України, порівняти її з іншими даними і зробити висновки - наскільки оптимальною (вигідною) буде певна інвестиція. Розглядаючи в цьому контексті інформатизацію як інноваційну складову, можна стверджувати, що в Україні є всі можливості стати високорозвинутою інформаційною державою. Якщо враховувати ті пріоритети, які надає держава у розвитку сучасних високотехнологічних виробництв телекомунікацій, то при таких темпах розвитку інформаційного

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

суспільства Україна до 2015 р. може не тільки подолати його відставання, але й перейти до останньої фрази «Інформатизація суспільства» [11].

Ще одним пріоритетним напрямком розвитку інновацій є їх комерціалізація. Тобто, формуючи і розвиваючи інноваційну модель розвитку, слід враховувати комерціалізацію інновацій, яка в світовій практиці знайшла досить суттєве поширення. Враховуючи те, що в інноваційній діяльності усі фактори цієї системи взаємопов'язані та взаємозумовлені (інформаційними, матеріальними ресурсами та ін.) це дає можливість своєчасно не тільки відчувати, а й заздалегідь передбачати будь-які зміни в потребах ринку. Використання такого методу дозволяє навіть у проміжному процесі НДДКР зацікавити виробників і споживачів стати результатом комерціалізації - інновацією.

За такої форми може діяти навіть кожна наукова установа, що здійснює науково-дослідну діяльність. При цьому це дає можливість залучати не лише бюджетні кошти, а й комерціалізовані та власні кошти рис. 3.

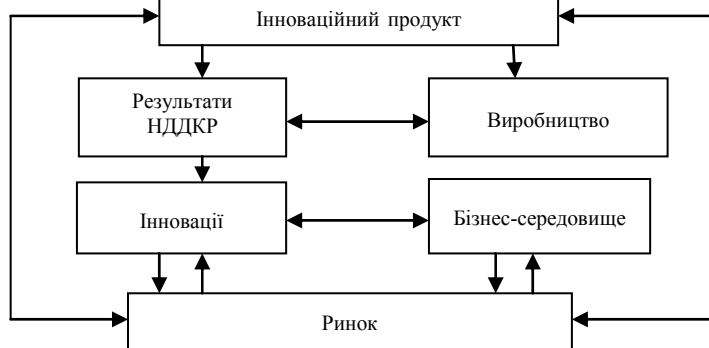

Рис.3 Комерціалізація інноваційної діяльності

Ще одним своєчасним і важливим кроком в інноваційній політиці є розроблена інноваційна модель модернізації суспільства. Базові принципи й завдання визначені в Програмі економічних реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Основні стратегічні пріоритети цієї програми направлені на [12]:

- стабілізацію і розвиток базових передумов економічного зростання через утримання низького рівня інфляції, стабільності фінансової системи;
- створення режиму максимального сприяння бізнесу, зменшення втручання держави в економіку, зниження адміністративних бар'єрів розвитку, модернізацію податкової системи й поглиблення міжнародної економічної інтеграції;
- модернізацію інфраструктури та базових секторів, усунення структурних проблем у таких галузях: енергетична, вугільна, нафтогазова, житлово-комунального господарства, а також розвиток транспортної інфраструктури й формування ринку землі, перехід від дотації до самокупності виробництва і соціальних послуг;
- збереження і розвиток людського та соціального капіталу через підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості та доступності освіти і медичного обслуговування;
- підвищення ефективності державного управління, реформування державної служби і виконавчої влади;
- істотне розширення фінансування фундаментальних і прикладних НДДКР, створення національних інноваційних систем і перетворення науки в найбільш дієву виробничу силу суспільства.

Висновки. Узагальнивши результати проведеного дослідження можна зробити висновок, що пріоритетом та основою економічного зростання країни та регіону зокрема в сучасних умовах є ефективна інвестиційно-інноваційна політика, яка сприяє ефективному використанню ресурсного потенціалу та його розвитку. Першочерговим завданням у цьому напрямку повинно стати:

- удосконалення механізму направлено на покращення державної підтримки інноваційних процесів;
- створення фінансових фондів для пільгового кредитування НДДКР включаючи кошти від приватизації;
- широке залучення до співпраці країн, які є провідними виробниками високих технологій у сфері інноваційної діяльності;
- залучення та збільшення інвестицій в наукоємні технології, одночасно зменшуючи фінансування в ресурсоміні технології;
- удосконалення податкового механізму з метою стимулювання інноваційної діяльності.

Щоб докорінно змінити ситуацію необхідно насамперед мати чітке уявлення про місце України у світовому інноваційному процесі. Базою для стратегічного розвитку в цій сфері повинен стати аналіз структури світового ринку наукоємної продукції, а також виділення ніш, на які реально здатна претендувати наша держава. Тобто переорієнтація та послідовна реалізація інноваційної політики вітчизняними підприємствами стане потужним інструментом конкурентоспроможності національної економічної системи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Bell D. Notes on the Post-industrial Society // The Public Interest. – (№ 1967) С. 102-118.
2. Офіційний сайт Національного банку України - <http://www.bank.ua>
3. Енергетична стратегія України на період до 2030 року.-Режим доступу:http://zakon1.rada.gov.ua/cqi_bin/eaws/main.cqi?nreq=145%EO-2006-%FO
4. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: моногр./О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін.-т економіки пром.-сті.- Донецьк, 2012.-534с.
5. The Global Competitiveness Report 2009-2010. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.weforum.org/documents/GC09/index.html>.
6. The Global Competitiveness Report 2010-2011. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>
7. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Послання президента України до Верховної Ради України в 2011 році//www.president.ua.
8. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011р. №389// zakon1.zada.gov.ua.
9. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2012. Опубліковано Фондом «Ефективне управління» за підтримки Всесвітнього економічного форуму, 2013. – 208 с.
10. Портер М. Стратегія конкуренції: Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів/Пер. з англ.-К.: основи, 1997.-390с.
11. Полумієнко С.К., Рибаків Л.О., Грінченко Т.О. ІТ-проекція технологічного розвитку України/За редакцією Довгого С.О. – К.:Азимут, України, 2011. – 184 с.
12. Програма економічних реформ України на 2011-2014 роки. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто вплив інноваційних чинників на економічний розвиток країни. Визначено напрямки здійснення інноваційної політики в Україні.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, інноваційний продукт, конкурентоспроможність.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрено влияние инновационных факторов на экономическое развитие страны. Определены направления осуществления инновационной политики в Украине.

Ключевые слова: инновации, инновационная политика, инновационный продукт, конкурентоспособность.

SUMMARY

In this article the consider the influence of factors of innovation on economic development. The directions of the innovation policy in Ukraine.

Key words: innovation, innovation policy, product innovation, competitiveness.

ИННОВАЦИОННАЯ МОДЕЛЬ СТРОИТЕЛЬСТВА И РЕКОНСТРУКЦИИ ГОСТИНИЦ - ПОТЕНЦИАЛЬНЫХ УЧАСТНИКОВ ГОСТИНИЧНОЙ ЦЕПИ

Некрасова О.Л., к.э.н, доцент кафедры прикладной экономики и бизнес-администрирования Донецкого национального университета

Современная гостиница должна обеспечивать клиентам комфортные условия проживания, а также предоставлять им целый ряд дополнительных услуг, которые придадут гостиничному продукту дополнительную привлекательность и помогут отличить его от продукта конкурирующей компании. Высокое качество обслуживания клиентов предусматривает значительные затраты, связанные с размещением и внутренним оформлением гостиницы, подготовкой квалифицированных кадров и т.д. В решении данной проблемы значительную роль играют франчайзинговые модели создания гостиничных цепей, что особенно актуально в условиях развития гостиничного хозяйства в посткризисный период.

Проблемы развития и внедрения гостиничных цепей, как организационной формы функционирования предприятий гостиничного хозяйства освещены в работах отечественных и зарубежных ученых: Т. Марушак, Г. Мунина, М.Г. Бойко, Т.И. Ткаченко, Ю.Ф. Волкова, Р.Дж. Х. Адлера и др. В то же время проблемам выбора объекта гостиничной цепи и осуществления в дальнейшем строительства и реконструкции гостиниц, потенциальных участников гостиничной цепи в условиях неопределенности и риска уделено недостаточно внимания.

Целью научной статьи является разработка инновационной модели осуществления проекта строительства и реконструкции гостиниц - потенциальных участников гостиничной цепи, предусматривающей внедрение известных в мировой практике гостиничного хозяйства франчайзинговых моделей создания гостиничных цепей.

Инновационная модель осуществления проекта строительства и реконструкции гостиниц - потенциальных участников гостиничной цепи предусматривает внедрение известных в мировой практике гостиничного хозяйства франчайзинговых моделей, путем создание гостиничных цепей. Гостиничные цепи способствуют повышению гостиничного обслуживания туристов, за счет создания высоких стандартов качества обслуживания. На сегодняшний день в Украине законодательно не закреплены отношения гостиничного хозяйства в интегрированных цепях, как во всем мире. При этом возможно объединение независимых гостиниц в консорциумы, что позволит повысить быстроту и качество обслуживания посетителей предприятий гостиничного хозяйства, а также позволит привлечь дополнительные инвестиции в данную сферу.

Алгоритм выбора и функционирования объекта гостиничной цепи в условиях неопределенности и риска включает в себя несколько этапов.

1 этап. *Выбор гостиничной цепи.* Предположим, что руководство гостиничной цепи решает вопрос о выборе нового объекта. Имеется четыре типа гостиниц: A_1 – пятизвездочные, A_2 – четырехзвездочные, A_3 – трехзвездочные и A_4 – двухзвездочные. Последствия, связанные с выбором и дальнейшей эксплуатацией гостиницы каждого из этих типов, зависят от ряда факторов (месторасположения гостиницы, экономической ситуации в стране, климатических условий региона, наиболее значимых внутренних факторов влияния и т.д.).

На основе экспертной оценки, проведенной во втором разделе диссертационной работы, были выявлены факторы, имеющие наибольшее влияние на стратегическое управление предприятием гостиничного хозяйства. Поэтому, следует выделить четыре варианта сочетаний данных факторов – они выступают в качестве состояний рыночной среды и обозначены будут через B_1 – месторасположения гостиницы, B_2 – экономические факторы влияния (инфляция, изменения процентных ставок, изменения валютного курса и др.), B_3 – климатических условий региона, B_4 – внутренние факторы влияния (менеджмента гостиницы; качество гостиничных услуг; состояние маркетинговой политики; управление доходами гостиницы; формирования спроса сбыта гостиничных услуг и др.).

Максимальное влияние одного из факторов будет 10 баллов, а минимальное 0 баллов. Особенностью гостиничного хозяйства Украины является выгодное месторасположение, деловой туризм, привлекательный климат, при этом следует нестабильная экономическая и политическая обстановка в стране, а также невысокий уровень жизни населения.

Экономическая эффективность работы гостиницы определяется в данном случае как процент прироста дохода в течение одного года эксплуатации гостиницы в сопоставлении с затратами, что зависит как от типа гостиницы, так и от состояния среды и определяется в таблице 1.

Таблица 1

Матрица выбора объекта гостиничной цепи

A_i	B_1	B_2	B_3	B_4	$L(A_i)$	$H_{1/2}(A_i)$	$\max_i$
A_1	7	5	1	10	23/4	11/2	7
A_2	5	2	8	4	19/4	10/2	8
A_3	1	3	4	9	20/4	13/2	7
A_4	8	5	1	10	24/4	11/2	7
B^j	8	5	8	10	-	-	-

Проанализируем, какой объект будет оптимальным при включении его в гостиничную цепь на основании указанных выше критериев.

1. Критерий Лапласа $L(A_i)$. Находим оценки альтернатив $A_1, \dots, A_4$ согласно критерию Лапласа:

$$L(A_1) = \frac{1}{4}(7 + 5 + 1 + 10) = \frac{23}{4} \quad L(A_2) = \frac{1}{4}(5 + 2 + 8 + 4) = \frac{19}{4}$$

$$L(A_3) = \frac{1}{4}(1 + 3 + 4 + 12) = \frac{20}{4} \quad L(A_4) = \frac{1}{4}(8 + 5 + 1 + 10) = \frac{24}{4}$$